

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

910.2

Hely

Idő

"1715"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *Milyen volt Buda és Pest
1715-ben*

Forrás:

Pesti Napló

Bp.

(Hely)

1922. 1/28

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Milyen volt Buda és Pest 1715-ben

Egy régi angol utazó Magyarországról

(Saját tudósítónktól.) Rendkívül érdekes szemelvényeket közöl a *Történelmi Szemle* legutóbbi számában Kropf Lajos egy kétszáz év előtti angol utazó, Clements Simon könyvéből, amelyet a *British Museum* Egerton-féle gyűjteményében őriznek. A szemelvények Magyarországnak azokról a városairól és községeiről adnak korhű képet, amelyeket Clements utjában érintett s különösen Buda és Pest akkori állapotáról nyújtanak szemléltető leírást.

Clements Simon *Lord Peterborough* kíséretében hajón tette meg az utat Béctől Bunting. A hőbortos lordot valószínűleg azért küldték erre a diplomáciai körútra, amely hazánkat is átszelte, hogy — megszabaduljanak tőle. Clements mindennél vele volt s különös pontossággal, kivált az egyes vidékek börtérnö helyeit jegyezte fel utóleírásában. Hogy borkereskedő volt-e a derék angol, vagy egyszerűen csak lelkes barátja a neines bogycák nedvének? — ma már bajos lenne megállapítani.

A Pestről és Budáról rajzolt képe már csak azért is érdeklődésre tarthat számot, mert nagyon kevés pontos leírás maradt fenn a főváros kétszáz esztendő előtti arculatáról. Clements 1715-iki dátummal a következőket mondja róla:

Buda három részből áll.

Ezek egyike a főresz, egy meredek sziklás magaslaton van és egy jó mérföld hosszú és egynegyed mérföldnél valamivel keskenyebb. A nyugati végén van négy utcája, de a keleti végén két utcára szűkül össze és a legvégén csak egyetlenegy bő utcája van,

mely a kastélyba vezet, melyet a várostól erős magas fal választ el. Átkelve egy tágas udvaron vagy fegyvertéren egy második falhoz jutunk, széles árokkal. Egy második ilyen udvar pedig egy harmadik falhoz vezet, amelyben a kastély legbensőbb lakosztálya van elhelyezve. Ezelőtt a magyar királyok székhelye volt, de jelenleg csak impozáns épületeinek romjai és tulságosan erős falak láthatók. A város két fallal, némely helyen hárommal is, van bekerítve, melyek bámulatos vastagságuk és az egész város oly erősen van megvédve a természettől és mesterséges módon, hogy az egész helyet egy nagy erősségnek lehet tekinteni, de egy magas hegy tulszárnyalja, melynek tetején egy régi erőd van romokban, egy ágyulövésnyire Budavárának keleti végétől. A lemenet a Vízvárosba igen meredek; a városrészt a Duna mellett terül el egy mértföldnyire és hosszú kerületben egy fallal van bekerítve, mely a Dunától a felsővárosig terjed. A Rácváros a völgyet foglalja el és a hegyoldalt a keleti oldalon; talán valami 1500 vagy 2000 nyomorult, sárral tapasztott és szalmával fődött viskóból áll, de oly sűrű a lakossága, hogy mint mondják, 20.000 lélekre rug, kik közt van néhány vagyonos ember is. A rácok mindig elkülönítve élnek a magyaroktól és németektől és két vagy három ilyen családban lakik egy-egy ilyen házikóban, hogy zavaros időben mindig készen legyenek kihurcolkodni. Van még egy negyedik város is, Pest a folyam tulsó oldalán, mellyel egy repülőhídon közebelednek. Két

hosszu hajó, vagy bárka össze van kötve, melyeken egy mintegy 50 láb széles és ugyanolyan hosszú padozat van elhelyezve, melyen egyszerre 300 vagy 400 embert lehet átszállítani. Ez az alkotmány egy legalább is 200 öl hosszú vastag kötéllel egy horgonyhoz van erősítve és az áram ereje két kormányrud segítségével a hidat áttérli a folyó egyik partjától a másikra, minden evezés nélkül. Pest talán egy mértföld hosszú és ugyanolyan széles és magas fallal van bekerítve.

Budát a török 1529-ben elfoglalta és azután valami nyolc ízben ostromolták, de sikertelenül, míg végre a szövetséges keresztény hadsereg visszafoglalta azt 1686-ban igen erőlyes ostrom és elhatározott védelem után, mely 12 hétig tartott s melynek folyamán egy templom kivételével majdnem minden épület elpusztult és majdnem az egész őrséget és lakosságot kardélre hányták. Az épületek közül sokat kijavítottak, de csak keveset fejeztek be egészen, úgy hogy a felső városban csak valami 180-ról lehet azt állítani, hogy lakik valaki bennük. Az erődítmények a külső fal kivételével, romokban maradtak azóta a mostani folyó (1715) évig, midőn a jelenlegi kormányzó, Regal tábornok parancsot kapott, hogy az egészet befejeztesse és azért most teljes erővel folytatja a munkálatokat. A városban minczen jó víz, s azért a Dunából és némi távolságban található forrásokból főződik a szükségletet. Vannak itt meleg fürdők, melyeknek legkiválóbbját Császár-fürdőnek hívják és a nyugati végén fekszik. Több szakadásra van osztva, melyekben különböző fokú a hőség, különben a berendezés és a bűz épp olyanok, mint nálunk Angliában, de a hőség valamivel nagyobb. Mintegy nyolcvésre a Császár-fürdőtől és éppoly távolságra a Dunától, van egy nagy tócsa a sziklák tövében, mely bő mennyi-

ségben szolgáltatja a vizet, mely egy négy pár kövel dolgozó matmot hajt. Utazónk ezután leírja a hegyeket, szőlőket, s megemlíti, hogy kedvező évszakokban jó minőségű vörösbőr terem itt, mely nagyon emlékeztet a bordeauxi borra és amelynek akóját (körülbelül 15 gallonját) három, négy, egész öt forintért lehet vásárolni, de az utolsó három esztendőben a szüret oly késő volt, hogy utazónk alig talált volna alkalmas bort találni. A folyam tulsó oldala egy rengefeg nagy, száraz lapálynak képezi határát, de Pest kivételével kevés ház van rajta és csak egyetlen kis falu; különben alig lehet látni valahol egy csernyét, fát vagy épületet. A Duna Budánál igen mély és egy jó negyedmértöld széles; több nagy lakott sziget van a folyam mentében, fölül is, alul is. Több török mecset áll még minarettjeikkel az alsó városban és Pesten. Szerző ezután megmagyarázza, hogy mi az a minarett és milyen és hozzáteszi, hogy nagyon hasonlít a londoni „Monument“-re, mely mint tudjuk, az 1666-iki borzasztó tüzvész emlékére épült.

Összesen tizennyolc napig maradt szerzőnk Budán, hol lovakat vásárolt utjának folytatására, amely a Dunántulon keresztül Horvátországba vezetett.